

شیوه نامه
تأسیس، اداره و انحلال
بنیاد پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی

تیر ۱۳۹۴

سازمان بهداشتی کشور

مرکز توسعه پیشگیری

مقدمه:

بر اساس قانون تشکیل سازمان بهزیستی کشور با اشاره به تدارک امکانات پیشگیری و درمانی و با توجه به بند ۱۳ ماده ۲۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (ماده ۲۶) مصوب ۸۰/۱۱/۲۷ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه قانون مذکور مصوب جلسه مورخ ۸۷/۲/۳۰ شورای معاونین سازمان بهزیستی کشور در خصوص صدور پروانه تأسیس برای ایجاد "بنیاد خدمات بهزیستی" در راستای تجمیع و توسعه خدمات پیشگیرانه اعم از پیشگیری و درمان اعتیاد، پیشگیری از آسیب های اجتماعی ، پیشگیری از ایدز، پیشگیری از معلولیت ها، مشاوره و امور روانشناختی، ارتقای سلامت زندگی و بهبود کیفیت زندگی، دستورالعمل ضوابط تأسیس، تمدید و انحلال "بنیاد خدمات پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی" در راستای دستیابی به اهداف سازمان بهزیستی و تحقق اهداف «مرکز توسعه پیشگیری» تهیه و تنظیم شده است.

ماده ۱- تعاریف:

۱-۱- بنیاد خدمات پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی: این موسسه توسط اشخاص حقوقی با هدف توسعه فعالیت های پیشگیرانه ، افزایش آگاهی و اقبال عمومی از سبک زندگی پیشگیرانه و همچنین تجمیع خدمات قابل ارایه همراستا با اهداف و وظایف مرکز توسعه پیشگیری سازمان بهزیستی کشور و معاونت های تابعه، پس از کسب مجوز از سازمان بهزیستی کشور تأسیس و راه اندازی می گردد و حوزه فعالیت آن به صورت کشوری می باشد.

۱-۲- شعبه بنیاد پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی: موسسه ای است که فعالیت های مربوط به بنیاد پیشگیری را در هر یک از استان ها ی خارج از محل تاسیس، انجام می دهد.

۱-۲-۱- مرکز جامع پیشگیری: مرکزی است که تمامی یا بخشی از فعالیت های بنیاد را زیر نظر شعبه استانی در محلی خارج از فضای آن و با کسب پروانه فعالیت لازم ارائه می کند.

۱-۳- حوزه فعالیت بنیاد : پیشگیری و درمان اعتیاد، پیشگیری از آسیب های اجتماعی و توسعه سلامت اجتماعی ، پیشگیری از ایدز و بیماری ها، پیشگیری از معلولیت ها، مشاوره و امور روانشناختی، ارتقای سلامت زندگی و بهبود کیفیت زندگی. که از طریق تجمیع خدمات قابل ارایه و انجام امور پژوهشی، آموزشی، نیاز سنجی، بومی سازی، جریان سازی، ظرفیت سازی و تقویت زمینه های ارتقای سطح سلامت و سبک زندگی در جامعه ، بالابردن سطح دانش پیشگیری و توسعه سرمایه های انسانی و اجتماعی، پرورش خبرگان و نخبگان برای برنامه ریزی و مدیریت های راهبردی-عملیاتی در عرصه های مختلف پیشگیرانه و بسط و نهادینه کردن اقدامات پیشگیرانه با بهره گیری از ظرفیت و امکانات ملی و بین المللی است .

ارتقای سلامت و بهبود کیفیت زندگی: شامل ارتقای سلامت در ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی است.

خدمات پیشگیرانه : شامل ارایه کلیه خدمات قابل ارایه در پیشگیری مورد تأیید مرکز توسعه پیشگیری سازمان بهزیستی کشور. اعم از پیشگیری از معلولیت ها و آسیب های اجتماعی، بیماری ها و ایدز، اعتیاد، مشاوره و امور روانشناختی، فعالیت های آموزشی، پژوهشی ،آگاهسازی، غربالگری و اجتماع محور است.

۴-۱- آیین نامه عمومی: منظور آیین نامه داخلی کمیسیون ماده ۲۶ و دستورالعمل های مربوطه است که از این پس به اختصار " آیین نامه عمومی " نامیده می شود. کلیه موارد مربوطه به این شیوه نامه از دستور العمل اجرایی بند ۱۳ ماده ۲۶ تبعیت می کند.

ماده ۲- اهداف: بنیاد می بایست اهداف زیر را در اساسنامه ی خود بگنجاند.

۲-۱- ارتقای سطح سلامت از طریق ارتقای فرهنگ پیشگیری در جامعه، گسترش مهارت های زیستی (اعم از زیست شناختی، روان شناختی و جامعه شناختی)

۲-۲- بررسی، تحقیق و پژوهش در خصوص شناسایی عوامل تاثیر گذار بر سطح سلامت و سبک زندگی و علل بروز معلولیت ها و آسیب های اجتماعی

۲-۳- بکارگیری و توسعه دانش در زمینه طراحی مداخله و انجام اقدامات پایلوت با هدف امکان سنجی و تبیین الگوها و تبدیل برنامه ها به اقدامات برای ارتقاء سطح سلامت و سبک زندگی

۲-۴- ظرفیت سازی، جریان سازی و بسیج سرمایه های اجتماعی به منظور ارتقاء سطح سلامت و سبک زندگی

۲-۵- کاهش بار ناشی از بروز، توسعه و شیوع معلولیت ها و آسیب های اجتماعی از طریق کاستن بروز و شیوع آنها، و نیز کاهش عوامل مخاطره آمیز و افزایش عوامل محافظتی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت در سطح جامعه

۲-۶- شناسایی، جذب، هدایت، توانمندسازی، حمایت و پشتیبانی مادی و معنوی از نخبگان و فعالان حوزه پیشگیری

۲-۷- شناسایی و استفاده از ظرفیت خیرین در توسعه خدمات پیشگیرانه و افزایش دسترسی گروه هدف به این خدمات .

۲-۸- تجمیع خدمات پیشگیرانه و تسهیل دسترسی گروه هدف به خدمات پیشگیرانه بر اساس ماده ۱-۱

۲-۹- تجمیع امکانات و منابع ملی و بین المللی در جهت توسعه برنامه ها و فعالیت ها به منظور ارتقاء سطح سلامت و سبک زندگی

۲-۱۰- گسترش خدمات پیشگیرانه و ارتقای با خط مشی عمومی سازمان بهزیستی

ماده ۳- روش اجرایی

بنیاد پیشگیری از ابتدا تقاضای خود را به صورت کشوری ارائه می کند. بنیاد پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی مؤسسه ای است کشوری که می تواند شعباتی را در مناطق مختلف کشور راه اندازی کند. تحت نظارت شعب استانی،

مراکز جامع پیشگیری در استانها تأسیس می گردند ضابطه افزایش تعداد شعب یا مراکز جامع پیشگیری در استان ها مطابق بخشنامه ای است که متعاقباً صادر می گردد.

تبصره ۱: ارائه خدمات اقامتی و بازتوانی معتادین، خدمات کاهش آسیب (DIC)، سرپناه شبانه (Shelter)، باشگاه مثبت (Positive Club) در مکان بنیاد، شعب و مراکز جامع پیشگیری ممنوع بوده و فقط در صورت نیاز، پس از تایید کمیسیون ماده ۲۶ بهزیستی استان و اخذ موافقت اصولی و پروانه فعالیت، در مکان فیزیکی مجزا قابل ارائه می باشند.

تبصره ۲: در مورد خدمات پیشگیری از ایدز، ضوابط آغاز و گسترش خدمات عیناً مواردی است که در دستورالعمل های مربوط به ایجاد و گسترش خدمات آمده است.

تبصره ۳: در مورد بنیادهایی که به صورت کشوری مجوز دریافت می کنند، در ۲ سال اول فقط مجاز به فعالیت در استان هایی هستند که از قبل در آنان بیش از یک بنیاد پیشگیری کشوری تأسیس نشده است. پس از طی ۲ سال از اجرای این آیین نامه، تصمیم گیری در مورد حذف یا ادامه اعمال تبصره بر اساس ارزیابی توسط مرکز توسعه پیشگیری صورت خواهد گرفت.

تبصره ۴: جهت صدور مجوز برای مراکز جامع، داشتن دو سال سابقه در یکی از فعالیت های حوزه پیشگیری الزامی است.

۲-۳- توسعه ظرفیتهای انسانی و اجتماعی : حمایت، مشارکت، تشویق و ترغیب دانشجویان، فعالان و نخبگان حوزه های اجتماعی برای راه اندازی تشکل های پیشگیری ، از طریق آموزش کارشناسان ، انجام پژوهش ، همایش، جشنواره و سایر اقدامات بر مبنای شیوه های علمی.

۳-۳- توسعه ظرفیتهای سازمانی : راه اندازی کارگروه های تخصصی با مشارکت سازمانها ، نهادها و متخصصین مربوطه جهت تجمیع و توسعه ظرفیت های موجود در دستگاه ها و سازمان ها اعم از دولتی و غیر دولتی.

۳-۴- جریان سازی و حمایت یابی : جریان سازی از طریق حمایت گیری از افراد و گروه های ذینفع ، خیرین ، جلب همکاری شبکه ها و سازمانهایی با اهداف مشترک ، ترغیب آحاد جامعه محلی به سبک زندگی پیشگیرانه و سالم به کمک آگاه سازی ، مشارکت های مالی و معنوی ، تشویق مسئولیت پذیری اجتماعی و فعالیت های اجتماعی منطبق با قوانین .

۵-۳- مستند سازی: به منظور افزایش دانش کاربردی در این حوزه، بنیادها موظف اند تجارب آموخته شده را مستند نموده و سالانه منتشر نمایند.

ماده ۴ - فعالیت های قابل واگذاری به بنیاد خدمات پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی

۴-۱- کلیه فعالیت های پژوهشی، آموزشی، توانمندسازی همراستا با اهداف و وظایف مرکز توسعه پیشگیری و سازمان بهزیستی کشور در معاونت پیشگیری از آسیب های اجتماعی، معاونت پیشگیری از معلولیت ها، معاونت پیشگیری و درمان اعتیاد، معاونت مشاوره و امور روانشناختی، کمیته پیشگیری و کنترل ایدز

۴-۲- کلیه مداخلات همراستا با اهداف و وظایف مرکز توسعه پیشگیری سازمان بهزیستی کشور در معاونت پیشگیری از آسیب های اجتماعی، معاونت پیشگیری از معلولیت ها، معاونت پیشگیری و درمان اعتیاد، معاونت مشاوره و امور روانشناختی، کمیته پیشگیری و کنترل ایدز.

ماده ۵ - تاسیس - علاوه بر موارد مندرج در ماده ۳ و ماده ۴ دستورالعمل بند ۱۳ ماده ی ۲۶ موارد ذیل نیز الزامی است.

۱ - ۵ - شرایط دریافت پروانه تاسیس:

۱ - ۱ - ۵ - دارا بودن مدرک تحصیلی حداقل کارشناسی ارشد در رشته های روانشناسی، مشاوره، جامعه شناسی یا دکتری پزشکی عمومی، مددکاری اجتماعی و کارشناسی ارشد در رشته پیراپزشکی برای رییس هیات مدیره و مدیر عامل

۲ - ۱ - ۵ - دو سال تجربه کار عملی مورد تأیید سازمان بهزیستی کشور برای مدیر عامل

تبصره ۱: مدیر داخلی بنیاد می تواند مدیر عامل بنیاد باشد.

۳-۱-۵- سایر شرایط مطابق دستورالعمل ماده ۲۶

۴ - ۱ - ۵ - دارا بودن فضای فیزیکی مناسب بر اساس ماده ۶

۵-۱-۵- بنیاد بایستی حداقل ۲ نفر پرسنل برای انجام امور دفتری و هماهنگی های لازم در ساعات فعالیت بنیاد در اختیار داشته باشد که مطابق ضوابط عمومی شاغلان مشاغل دفتری و خدماتی باشند.

۲-۵- شرح وظایف هیئت مدیره: علاوه بر موارد مندرج در اساسنامه الگوی سازمان درخصوص وظایف هیئت مدیره

می بایست شرایط ذیل نیز احراز شود.

۱- ۲- ۵- معرفی مسئولین فنی واجد شرایط.

۲- ۲- ۵- نظارت بر حضور و غیاب و فعالیت مسئول فنی.

۳- ۲- ۵- معرفی کلیه کارکنان فنی واجد شرایط که به تأیید مسئول فنی رسیده باشد.

۴- ۲- ۵- تأمین نظرات مسئول فنی در ارائه خدمات فنی و تخصصی بنیاد مطابق با معیارها و مقررات ابلاغ شده.

ماده ۶- فضای فیزیکی و تجهیزات مورد نیاز بنیاد خدمات پیشگیری

۱- ۶- فضای فیزیکی

۱- ۱- ۶- چهار اتاق مناسب جهت ارائه خدمات (حداقل ۱۲ متر).

۲- ۱- ۶- یک سالن مناسب جهت ارائه خدمات آموزشی (حداقل ۲۴ متر).

۳- ۱- ۶- سالن انتظار (حداقل ۱۲ متر).

۴- ۱- ۶- سرویس بهداشتی

۵- ۱- ۶- سیستم گرمایشی و سرمایشی

۲- ۶- تجهیزات مورد نیاز:

۱- ۲- ۶- میز و صندلی مناسب برای آموزش گیرندگان

۲- ۲- ۶- وسایل کمک آموزشی و سمعی و بصری.

۳- ۲- ۶- فایل جهت نگهداری مدارک مرکز

۴- ۲- ۶- یک دستگاه غربالگری شنوایی OAE مجهز به ABR (OAE/ABR)

۵- ۲- ۶- یک دستگاه غربالگری بینایی واسنلن چارت و چراغ مطالعه

۶- ۲- ۶- حداقل سه خط تلفن.

۷- ۲- ۶- حداقل سه دستگاه کامپیوتر و یک دستگاه پرینتر ظرفیت بالا یا دستگاه فتوکپی.

۸ - ۲ - ۶- مواد و لوازم بهداشتی نظیر مواد ضد عفونی کننده محیط - مواد گندزدایی - صابون مایع - سطل زباله

دربدار و کسپول آتش نشانی

تبصره: مفاد مواد ۴ و ۵ و ۶ در مورد اجازه نامه شعب استانی نیز صدق می نماید.

ماده ۷- مراکز جامع پیشگیری: متذکر می گردد شرایط فیزیکی، پرسنل، مسئول فنی مطابق با موارد

مندرج در دستورالعمل های تخصصی است.

۱ - ۷ - بنیاد کشوری پس از دریافت پروانه تاسیس کشوری می تواند در یک یا چند استان شعب خود را مطابق ضوابط

همین شیوه نامه و سایر آیین نامه های ماده ۲۶ تاسیس نماید.

۲-۷- هر شعبه می تواند در شهرستانهای تابعه مراکز جامع پیشگیری ایجاد کند که شرایط مراکز تابعه (مسئول فنی،

پرسنل و...) مطابق با دستورالعمل های تخصصی می باشد که در آن تمامی موارد ذکر شده در ماده ۳ این شیوه

نامه به صورت جامع و یا اختصاصی (هر یک از موارد ۱-۴ یا ۲-۴) ارائه شود.

۳-۷- مرکز جامع پیشگیری، با فاصله زمانی حداقل یکسال پس از راه اندازی بنیاد و یا شعبه راه اندازی می گردد.

۴-۷ - بنیاد در شهر محل تاسیس بنیاد می تواند با رعایت الزامات ماده ۲۶ بصورت همزمان و از بدو تاسیس چند مرکز

جامع پیشگیری مجزا راه اندازی نماید

توجه: منظور از مرکز جامع پیشگیری، محل ارائه ی خدمات مشاوره و خدمات روانشناختی ، پیشگیری و درمان

اعتیاد، پیشگیری از معلولیت ها و پیشگیری از آسیب های اجتماعی و ایدز و سایر اقدامات ذکر شده در ماده ۳ این

شیوه نامه در یک مرکز می باشد. و منظور از ارائه خدمات تفکیکی ،ارایه هر کدام از خدمات مطروحه بر اساس ارزیابی

مستند نیاز محلی است که بایستی مغایرتی با نیاز اعلام شده سازمان نداشته باشد.

ماده ۸ - مقررات عمومی: علاوه بر مقررات عمومی مندرج در دستورالعمل بند ۱۳ و بندهای ۱۲-۱ ماده ۲۶

رعایت موارد ذیل الزامی است.

۱-۵-۸- نامگذاری بنیاد در استانها بایستی تحت عنوان « بنیاد خدمات پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی شعبه استان

...»، با درج جمله «تحت نظارت سازمان بهزیستی استان»، در ذیل تابلو و نامگذاری مرکز جامع پیشگیری بایستی

تحت همین عنوان، با درج جمله « تحت نظارت سازمان بهزیستی استان»، در ذیل تابلو صورت پذیرد. درج عناوین

خدمات بر روی تابلو منحصر به خدمات ذکر شده در ماده سوم این آیین نامه می باشد و درج هر گونه خدمت دیگری تخلف محسوب می شود.

۸-۵-۲- بنیاد/مراکز جامع پیشگیری موظف است مطابق فرم های ارسالی از سازمان بهزیستی کشور آمار ماهانه خدمات گیرندگان را به سازمان بهزیستی استان تحویل دهد.

۸-۵-۳- ثبت مشخصات کلیه خدمت گیرندگان در بنیاد / مراکز جامع پیشگیری با ذکر خدمات و اقدامات انجام شده الزامی است.

۸-۵-۴- تعرفه های خدمات مورد ارائه در بنیاد/مراکز جامع پیشگیری بایستی در معرض دید مراجعان نصب شده باشد. تعرفه های مزبور هر سال یکبار توسط مرکز توسعه پیشگیری سازمان تهیه و پس از تصویب مراجع ذیصلاح به بهزیستی استانها ابلاغ می گردد.

۸-۵-۵- در صورت مواجهه با آیین نامه ها، مکاتبه ها، موازین و مانند آنها که از مراجع مختلف غیر از سازمان بهزیستی برای بنیاد صادر یا ارسال می شود، بنیاد موظف است موضوع را از بهزیستی استان کتباً استعلام و تقاضای رفع ابهام نماید.

۸-۵-۶- هر گونه اعمال خلاف موازین اسلامی و شئون حرفه ای ، اخلاقی و انسانی در بنیاد تخلف محسوب و برابر قوانین مربوطه قابل پیگیری است.

۸-۵-۷- پس از اعطای مجوز، اعلام ساعات فعالیت بنیاد/مراکز جامع پیشگیری الزامی است.

ماده ۹- نظارت

کلیه نظارت ها بر بنیاد خدمات پیشگیری و ارتقای سلامت زندگی بر اساس دستورالعمل نظارت بر مراکز و موسسات غیردولتی ماده ۲۶ صورت می پذیرد. دستورالعمل ها طبق مقررات و آیین نامه های ماده ۲۶ و دستورالعمل های تخصصی خواهد بود.

ماده ۱۰-

این شیوه نامه در ۱۰ ماده و ۴ تبصره در تاریخ به عنوان جایگزین دستورالعمل مجتمع خدمات پیشگیری مصوب جهت اجرا ابلاغ می گردد.